

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/196/2020
Identifikačné číslo spisu: 6713211756
Dátum vydania rozhodnutia: 30.11.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:6713211756.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Q. U., bývajúceho vo G., zastúpeného advokátom JUDr. Evaristom Zuzanom, so sídlom v Badíne, Laurinská 43, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Račianska 71, o náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 12C/131/2013 o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 13. februára 2020, č. k. 12Co/46/2019-223, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj ako „odvolací súd“) uznesením zo 31. júla 2018 sp. zn. 12Co/123/2017 zrušil rozsudok Okresného súdu Zvolen (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) z 10. mája 2016 č. k. 12C/131/2013-113 vo výroku, ktorým súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi z titulu náhrady nemajetkovej ujmy sumu 7.500,- Eur spolu s 5,75%-ným úrokom z omeškania ročne z tejto sumy od 12. februára 2013 do zaplatenia a náhrady trov konania vo výške 1.514,62 Eur.

2. Súd prvej inštancie (po zrušení v porade prvého rozsudku vo veci samej, bod 1) rozsudkom zo 6. novembra 2018 č. k. 12C/131/2013-154 žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 6.385,57 Eur do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia (I. výrok) a vo zvyšnej časti žalobu zamietol (II. výrok). O náhrade trov konania rozhodol tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania (III. výrok).

2.1. Vec právne posúdil s poukazom na článok 19 ods. 2, článok 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, § 5 ods. 1, § 6 ods. 1, 2, § 8 ods. 5 písm. b/, § 8 ods. 6 písm. a/, § 17 ods. 2, 3, 4 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

2.2. Konštatoval, že predmetom sporu zostal už len nárok na zaplatenie nemajetkovej ujmy s úrokom z omeškania, pričom dokazovaním zistil, že na základe uznesenia Okresného súdu Zvolen sp. zn.

OTp/317/2010 zo dňa 3. septembra 2010 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 2T/85/2010 zo dňa 25. novembra 2010 bol žalobca vzatý do väzby, ktorá trvala od 1. septembra 2010 do 11. mája 2011 (t. j. 253 dní), kedy bol prepustený na slobodu v súvislosti s rozsudkom Okresného súdu Zvolen č. k. 2T/1/2011-751 zo dňa 11. mája 2011, ktorým bol spod obžaloby oslobodený, pričom Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením sp. zn. 2To/54/2012 zo dňa 31. mája 2012 zamietol odvolanie prokurátora proti oslobodzujúcemu rozsudku (po predchádzajúcom zrušení prvého) okresného súdu.

2.3. Vychádzajúc z príslušnej právnej úpravy dospel k záveru, že keďže väzbou došlo k zásahu práva na osobnú slobodu žalobcu, pričom obmedzením slobody sa zasiahlo do súkromného života aj rodinného života, k odčleneniu žalobcu od manželky a v neposlednom rade táto skutočnosť zasiahla aj spoločenský život žalobcu, nakoľko trvaním väzby bol žalobca obmedzovaný na svojom pohybe, obmedzovaný v kontakte s blízkymi osobami a známymi 253 dní, priznal žalobcovi minimálnu zákonnú náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 6.385,57 Eur súvisiacu s nezákonným rozhodnutím o väzbe a vo zvyšnej žalobcom uplatnenej časti vo výške 1.114,43 Eur žalobu zamietol. Zamietajúcu časť žaloby týkajúcu sa príslušenstva odôvodnil tým, že keďže povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená lehota na plnenie a až uplynutím tejto lehoty sa dlžník dostáva do omeškania.

3. Odvolací súd na odvolanie žalovanej rozsudkom z 13. februára 2020, sp. zn. 12Co/46/2019 rozsudok okresného súdu vo výroku I. o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 6.385,57 Eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol (výrok I.) a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100 % do 3 dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o ich výške (výrok II.).

3.1. Na prejednanie odvolania nariadil podľa § 385 ods. 1 CSP pojednávanie, na ktorom prečítal výpoveď žalobcu obsiahnutú v zápisnici o pojednávaní okresného súdu zo 10. mája 2016 a na základe toho rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 388 CSP v napadnutom rozsahu zmenil (pri použití § 390 CSP), keďže dospel k záveru o tom, že neboli naplnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 387 CSP), ani na jeho zrušenie (§ 389 CSP).

3.2. Z vykonaného dokazovania nemal preukázaný žiaden objektívny dôkaz preukazujúci, že na strane žalobcu nastali nejaké závažné nepriaznivé následky, ktoré by boli spôsobené (čo je otázkou príčinnej súvislosti ako na to dôvodne poukazovala žalovaná) priamo ako dôsledok väzby. Z obsahu výpovede žalobcu vyplýva, že žalobca spája následky, ktoré mala na ňom zanechať väzba skôr s predchádzajúcimi trestnými stíhaniami, čoho dôkazom je minimálne jeho vyjadrenie, že sa buď kvôli vykonaniu bližšie nešpecifikovanej policajnej akcie a tiež to, že práve trestný register mu má brániť v zamestnaní sa. Súčasne dôkazná situácia nedovoľuje urobiť ani záver, že hoc aj tieto následky nastali, bola to práve väzba, ktorá ich spôsobila (čo je otázkou naplnenia príčinnej súvislosti ako ďalšej nevyhnutnej podmienky pre prisúdenie náhrady nemajetkovej ujmy). Okresný súd v dôsledku toho nemal nijaký dôkazný podklad pre konštatovanie, že „...väzba odčlenila žalobcu od manželky a v neposlednom rade táto skutočnosť zasiahla aj spoločenský život žalobcu ...". Mal za to, že keďže v danom prípade nie sú predložené relevantné podklady o tom, že došlo k tak nepriaznivým následkom v osobnostnej sfére jednotlivca, nemôže byť priznaná ani peňažná náhrada lebo § 17 ods. 2 až 4 zákona č. 514/2003 Z. z. ani v znení účinnom do 1. januára 2013 a ani v aktuálnom znení neviazali a ani neviažu na každý jeden prípad vykonanej väzby v prípade oslobodenia spod obžaloby obligatornosť poskytnutia peňažnej kompenzácie. Dôvodil, že i napriek tomu, že z vykonaného dokazovania je zrejmé, že žalobca strávil vo výkone väzby 253 dní (v čase od 1. septembra 2010 do 11. mája 2011 na podklade uznesenia Okresného súdu Zvolen zo dňa 3. septembra 2010 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 25. novembra 2010 a dňa 11. mája 2011 bol prepustený z väzby v dôsledku v uvedený deň vyhláseného oslobodzujúceho rozsudku Okresného súdu Zvolen, pričom jeho trestné stíhanie následne právoplatne skončilo oslobodením spod obžaloby rozsudkom Okresného súdu Zvolen zo 8. februára 2012, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 31. mája 2012 v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici z toho istého dňa), nešlo v prípade žalobcu o bezúhonného jednotlivca. Žalobca bol už dvakrát súdne trestaný, raz na nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 3 rokov, potom na nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 8 rokov, okrem toho bol súdne trestaný ešte trikrát, a hoci trestná minulosť osoby sama o sebe samozrejme nemôže byť ospravedlnením, pre ktoré by sa štát mal

zbaviť svojej zodpovednosti za následky spôsobené väzbou, odvolací súd považuje túto skutočnosť za faktor (podobne ako zohľadnenie osoby poškodeného a jeho doterajšieho života) majúci význam z hľadiska § 17 ods. 2 a 3 zákona č. 514/2003 Z. z..

3.3. Odvolací súd dospel k záveru, že žalobca nedokázal v tomto spore naplnenie zákonných podmienok na peňažné odčinenie za vykonanú väzbu, preto zmenil rozhodnutie prvoinštančného súdu tak, že žalobu zamietol.

4. Žalobca podal proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Žiadal, aby najvyšší súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4.1. K vade podľa § 420 písm. f/ CSP uviedol, že za prvé spočíva v porušení práva na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu. Za nesprávny považoval postup odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd žiadosť o eskortovanie žalobcu na pojednávanie zo 13. februára 2020 Ústavu na výkon trestu odňatia slobody v Sučanoch neposlal, čím zmaril účasť žalobcu na pojednávaní. Podľa žalobcu predmetom dokazovania na pojednávaní malo byť posúdenie vplyvu väzby na jeho osobnostnú sféru. Za druhé, spočíva v nesprávnom postupe odvolacieho súdu týkajúcom sa vykonávania dokazovania v odvolacom konaní. Uviedol, že odvolací súd síce založil odôvodnenie svojho rozhodnutia aj na ním vykonanom dokazovaní (prečítanie výpovede žalobcu z prvoinštančného konania) no toto dokazovanie nevykonal procesne predpísaným spôsobom, t. j. na pojednávaní, prípadne aj mimo pojednávania so zachovaním práv strán byť prítomnými na takto vykonanom dokazovaní.

4.2. Dovolateľ je teda toho názoru, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi bezprostredne vypovedať pred odvolacím súdom a taktiež znemožnil žalobcovi samému vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu, čím bolo zásadným spôsobom porušené právo žalobcu na spravodlivý proces.

5. Žalovaná sa k dovolaniu písomne nevyjadřila.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

7. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

9. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 172/03).

10. Naznačenej mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

11. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11.1. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

11.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovaného, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti (bod 3.1.).

12. Žalobca v podstatnom namietal porušenie práva na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, konkrétne v nezaslaní žiadosti ústavu na výkon trestu odňatia slobody odvolacím súdom na jeho eskortovanie na pojednávanie tohto súdu a tým potom tiež nesprávny postup súdu pri vykonávaní dokazovania (pozri bod 4.1., 4.2).

12.1. Citované ustanovenie § 420 písm. f/ CSP (bod 10) zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12.2. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

13. Vo vzťahu k dovolacej argumentácii žalobcu ohľadne práva procesnej strany na prejednanie vecí verejne a v jej prítomnosti dovolací súd uvádza, že právo zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, nemožno chápať tak, že by súd nemohol konať a rozhodnúť vo veci bez prítomnosti strany. Ustanovenia § 178 CSP určuje osobitné podmienky strán a ich zástupcov na pojednávanie, v zmysle ktorého ak je strana v konaní zastúpená zástupcom na celé konanie (daný prípad), súd vždy predvolá zástupcu strany. Zákon stanovuje, že strana sa na pojednávanie predvolá, ak je nevyhnutné vykonať jej

výsluch. Za nevyhnutnosť vykonania výsluchu strany treba považovať taký stav, keď v konaní bol podaný niektorou zo strán návrh na výsluch strany, a súd aj výsluch strany nariadi. Pojednávanie nie je procesným nástrojom len na vykonanie dokazovania, ale i osobitným spôsobom bezprostredného konania súdu so stranami, z ktorého môžu vyplývať ďalšie okolnosti, ktoré prispievajú k plynulému skončeniu konania.

13.1. Strana sporu sa môže dať v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí (§ 89 ods. 1 CSP). Ako zástupcu si môže vždy zvoliť advokáta. Zástupca, ktorému bolo udelené plnomocenstvo pre celé konanie, je oprávnený na všetky úkony ako strana sporu. (§ 92 ods. 2 CSP). To znamená, že ak bolo advokátovi udelené plnomocenstvo na celé konanie (tzv. procesné splnomocnenie), bol oprávnený uskutočňovať v mene zastúpeného všetky úkony, na ktoré bola oprávnená samotná zastúpená sporová strana.

13.2. Z obsahu spisu preukazateľne vyplýva, že žalobca bol v konaní zastúpený advokátom JUDr. Evaristom Zuzanom na základe plnomocenstva z 21. mája 2012 (č. l. 5 spisu), ktoré bolo udelené bez časového obmedzenia pre zastupovanie „... vo veci uplatnenia nároku na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. pred príslušným súdom voči SR - Ministerstvu spravodlivosti, ako aj na všetky úkony s tým spojené.“ V prejednáwanej veci

na pojednávanie pred odvolacím súdom konané dňa 13. februára 2020 (č. l. 203 spisu) bol predvolaný právny zástupca žalobcu a žalovaná. Žalobcovi bolo doručené upovedomenie o termíne odvolacieho pojednávania s oznámením, že na pojednávanie je predvolaný jeho právny zástupca. Predvolanie jeho právnym zástupcom bolo riadne prevzaté, ako aj upovedomenie o nariadenom termíne žalobcom. Na pojednávaní konanom dňa 13. februára 2020 (č. l. 210 spisu) sa zúčastnil zástupca žalobcu, ktorý predniesol stanovisko k podanému odvolaniu žalovaného ako i tvrdeniam odvolateľa predostretým na pojednávaní. Po oboznámení predsedu odvolacieho senátu s výpoveďou žalobcu zachytenej v zápisnici z pojednávania zo dňa 10. mája 2016 a následnej výzve predsedu senátu na zhrnutie návrhov a vyjadrenie sa zopakovanému dokazovaniu a k právnej stránke veci, právny zástupca žalobcu zo zopakovaného dokazovania považoval zásah do základných práv a slobôd žalobcu za jednoznačne vyplývajúci s potrebou jeho sanovania priznaním nemajetkovej ujmy bez ďalšieho. Právny zástupca žalobcu pritom mal možnosť uplatniť procesné práva žalobcu, predovšetkým navrhnúť a označiť dôkazy, predložiť dôkazy, vyjadriť sa k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali, zo zápisnice o pojednávaní však nevyplýva, že by mal ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania a to napr. i zopakovaním výsluchu žalobcu ako jedného z možných dôkazných prostriedkov (§ 187 ods. 2 CSP).

13.3. Z opísaného v predchádzajúcom odseku vyplýva, že žalobca nebol postupom súdu vylúčený z realizácie procesných práv priznaných mu civilným sporovým poriadkom za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

14. Žalobca namietal, že súd prvej inštancie mu svojim procesným postupom znemožnil zúčastniť sa osobne na pojednávaní odvolacieho súdu (čím porušil jeho ústavné právo na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka).

15. Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Ak je toto konanie v rozpore s procesnými zásadami, porušuje ústavnoprávne princípy (II. ÚS 85/06).

16. Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, z 5. apríla 2007 III. ÚS 171/2006).

17. O procesnú vadu spočívajúcu v nesprávnom procesnom postupe súdu vedúcemu k porušeniu práva na spravodlivý proces ide vtedy, ak súd v priebehu konania neumožní účastníkovi (strane) realizovať jeho zákonom priznané procesné práva. Takýmto právom účastníka súdneho konania je aj jeho právo na

prejednanie veci v jeho prítomnosti (podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom). Ústavou Slovenskej republiky zaručené právo osobnej prítomnosti účastníka na súdnom konaní sa zabezpečuje tak, že súdu ukladá povinnosť nariadiť na prejednanie veci pojednávanie, na ktoré predvolá účastníkov a všetkých, ktorých prítomnosť je potrebná. Ak je účastník (strana) v konaní zastúpený zástupcom na celé konanie, súd na pojednávanie spravidla predvolá len zástupcu; účastník (strana) sa na pojednávanie predvolá len v takom prípade, ak je nevyhnutné vykonať jeho výsluch (pozri bod 13). Je potom na účastníkovi či svoje právo využije, alebo nie.

18. Aj účastník konania (strana), ktorý je vo výkone trestu, má právo byť riadne predvolaný na pojednávanie, má právo na dostatočnú prípravu na pojednávanie a právo predniesť alebo doplniť svoje návrhy, zhrnúť ich a vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci. Osoby vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo väzbe sa predvolávajú prostredníctvom ústavu na výkon trestu odňatia slobody alebo ústavu na výkon väzby so žiadosťou o ich predvedenie (§ 47 ods. 2 vyhlášky č. 543/2005 Z. z.).

19. Podľa dovolacieho súdu v prejednávaní veci žalobca nebol postupom odvolacieho súdu vylúčený z realizácie procesných práv priznaných mu v civilnom sporovom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Ako sporová strana bol vo veci vypočutý na pojednávaní prvoinštančného súdu dňa 10. mája 2016, dokonca za prítomnosti svojho právneho zástupcu (č. l. 104 až 107 spisu), vyjadril sa k uplatnenému nároku, iné návrhy na doplnenie dokazovania nepredniesol, nepredniesol ich ani jeho právny zástupca. O termíne odvolacieho pojednávania konanom dňa 13. februára 2020 (č. l. 210 spisu) bol žalobca upovedomený, na pojednávaní bol zastúpený advokátom JUDr. Evaristom Zuzanom (č. l. 136 spisu), ktorý ho zastupoval počas celého konania, na predmetnom pojednávaní nenamietal neprítomnosť žalobcu, len konštatoval, že žalobca zrejme nevedel o možnosti požiadať o eskortu, nepožiadaval z tohto dôvodu (neprítomnosti žalobcu) o odročenie pojednávania s návrhom na vykonanie dôkazu opätovným výsluchom žalobcu, nenavrhol vykonať ani iné dokazovanie. Zástupca žalobcu konal v jeho mene (bol oprávnený na všetky úkony, ktoré môže v konaní urobiť procesná strana) a uplatňoval priznané procesné práva procesnými predpismi na odvolacom súde. V danom prípade boli tak splnené všetky procesné predpoklady, za ktorých mohol odvolací súd pojednávať v neprítomnosti žalobcu. Na základe uvedeného možno uzavrieť, že žalobcovi nebolo znemožnené uskutočniť jemu patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

20. Pokiaľ aj dovolateľ poukázal, že žalobca mal byť osobne prítomný na odvolacom pojednávaní, nakoľko predmetom dokazovania na ňom malo byť posúdenie vplyvu väzby na jeho osobnostnú sféru, najvyšší súd poznamenáva, že v rámci dokazovania v civilnom sporovom konaní platí zásada affirmanti incumbit probatio, t. j. „kto tvrdí, dokazuje“, čo znamená, že každá sporová strana musí uniesť dôkazné bremeno týkajúce sa svojho tvrdenia (čl. 8 CSP). Inak povedané, sporová strana musí preukázať to, čo tvrdí a len potom môže súd vziať jej tvrdenie za základ svojho rozhodnutia.

20.1. Vo vzťahu k prejednávaní veci bol žalobca tou sporovou stranou, ktorá tvrdila, že nezákonnou väzbou došlo k zásahu do jeho osobnostných práv, z čoho vyvodzuje pre seba uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy voči žalovanej, preto práve žalobcu zaťažovalo dôkazné bremeno preukázania tvrdení závažného rozsahu.

20.2. Podľa odvolacieho súdu okresný súd použil v prejednávanom prípade správny právny predpis, avšak pri aplikácii jednotlivých ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z., tento nesprávne vyložil a aplikoval na zistený skutkový stav, s ktorým sa odvolací súd nestotožnil, čo viedlo k nariadeniu odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP, na ktorom zopakoval dovtedy vykonané dokazovanie.

20.3. Podľa § 384 ods. 2 a 3 CSP odvolací súd môže dokazovanie doplniť i vykonaním ďalších dôkazov (t. j. aj opätovným výsluchom žalobcu), pokiaľ ich strana navrhne. O tom, či je potrebné vo veci zopakovať alebo doplniť dokazovanie, rozhoduje výhradne odvolací súd. Procesná strana žalobcu, v konaní zastúpená zvoleným advokátom, opätovný výsluch žalobcu nenavrhol, i keď tak urobiť mohla.

21. So zreteľom na uvedené dovolací súd uzatvára, že žalobca neopodstatnene namietal, že odvolací súd

mu nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Prípustnosť jeho dovolania z § 420 písm. f/ CSP preto nevyplýva.

22. Z uvedených dôvodov preto dovolací súd dovolanie žalovaného v tejto časti podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP odmietol.

23. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.